

Het slagveld van Kurukṣetra

(*Bhagavadgītā* hoofdstuk 1)

1 dharmakṣetre kurukṣetre samavetā yuyutsavaḥ |
māmakāḥ pāṇḍavāścaiva kimakurvata sañjaya ||

[*Dhṛtarāṣṭra* sprak:]

O Sañjaya, wat deden mijn mensen en de Pāṇḍava's, vol vechtlust bijeengekomen op het veld van Dharma, ook wel genoemd het veld van Kuru?

2 sañjaya uvāca |
dṛṣṭvā tu pāṇḍavānīkaṁ vyūḍhaṁ duryodhanastadā |
ācāryamupasaṁgamyā rājā vacanamabravīt ||

Sañjaya sprak: Nadat koning Duryodhana het leger van de Pāṇḍava's, dat in slagordes stond opgesteld, had gezien, ging hij naar zijn leraar (Droṇa) en sprak:

3 paśyaitām pāṇḍuputrāṇāmācārya mahatīm camūm |
vyūḍhām drupadaputreṇa tava śiṣyeṇa dhīmatā ||

“Zie deze grote legermacht van de Pāṇḍava's, o leraar, in slagorden opgesteld door Drupada's zoon, uw knappe leerling.

4 atra sūrā maheśvāsā bhīmārjunasamā yudhi |
yuyudhāno virāṭaśca drupadaśca mahārathah ||

Hier zijn helden in het veld, grote boogschieters, die wel net zo goed zijn als Bhīma, Arjuna, Yuyudhāna, Virāṭa en Drupada, de grote wagenmenner,

5 dhṛṣṭaketuścekitānaḥ kāśirājaśca vīryavān |
purujitkuntibhojaśca śaibyaśca narapuṁgavaḥ ||

Dhṛṣṭaketu, Cekitāna en de heldhaftige koning van Kāśi, Purujit, Kuntibhoja en de excellente Śaibya,

6 yudhāmanuśca vikrānta uttamaujāśca vīryavān |
saubhadro draupadeyaśca sarva eva mahārathāḥ ||

En de machtige Yudhāmanyu, de heldhaftige Uttamaujas, Saubhadra en de Draupadeya's, allen grote strijders.

7 asmākaṁ tu viśiṣṭā ye tānnibodha dvijottama |
nāyakā mama sainyasya saṁjñārtham tānbravīmi te ||

Maar, o Droṇa, o hoogste van hen die tweemaal geboren zijn, hoor nu wie de besten van ons zijn. Ik noem u de leiders van mijn leger opdat u hen zult kennen.

8 bhavānbhīṣmaśca karṇaśca kṛpaśca samitimjayaḥ |
aśvatthāmā vikarṇaśca saumadattistathaiva ca ||

Uzelf (Droṇa), Bhīṣma, Karṇa, de onoverwinnelijke Kṛpa, Aśvatthāman, Vikarṇa en eveneens Saumadatti,

9 anye ca bahavaḥ sūrā madarthe tyaktajīvitāḥ |
nānā śastrapraharaṇāḥ sarve yuddhaviśārādāḥ ||

En vele andere helden met diverse wapens,

- 10 aparyāptaṁ tadasmākaṁ balaṁ bhīṣmābhirakṣitam |
paryāptaṁ tvidameteṣāṁ balaṁ bhīmābhirakṣitam ||
- 11 ayaneṣu ca sarveṣu yathābhāgamavasthitāḥ |
bhīṣmamevābhirakṣantu bhavantaḥ sarva eva hi ||
- 12 tasya saṁjanayanharṣaṁ kuruvṛddhaḥ pitāmahaḥ |
siṁhanādaṁ vinadyoccaiḥ śankhaṁ dadhmau
pratāpavān ||
- 13 tataḥ śankhāśca bheryaśca paṇavānakagomukhāḥ |
sahasāvābhyanhanta sa śabdastumulo'bhavat ||
- 14 tataḥ śvetairhayairyukte mahati syandane sthitau |
mādhavaḥ pāṇḍavaścaiva divyau śankhau
pradadhmatuḥ ||
- 15 pāñcajanyaṁ hr̥ṣṭikeśo devadattaṁ dhanamjayaḥ |
paunḍraṁ dadhmau mahāśankhaṁ bhīmakarmā vṛkodaraḥ ||
- 16 anantavijayaṁ rājā kuntīputro yudhiṣṭhiraḥ |
nakulaḥ sahadewaśca sughoṣamaṇipuṣpakau ||
- 17 kāśyaśca parameśvāsaḥ śikhaṇḍī ca mahārathaḥ |
dhr̥ṣṭadyumno virāṭaśca sātyakiścāparājitaḥ ||
*En de uitnemende boogschutter, de koning
van Kāśī, de grote strijder Śikhaṇḍin,
Dhr̥ṣṭadyumna, Virāṭa, en de
onoverwinnelijke Sātyaki,*
- 18 drupado draupadeyaśca sarvaśaḥ pṛthivīpate |
saubhadraśca mahābāhuḥ śankhāndadhmuḥ
pṛthakpṛthak ||
- 19 sa ghoṣo dhārtarāṣṭrāṇāṁ hṛdayāni vyadārayat |
nabhaśca pṛthivīm caiva tumulo vyanunādayan ||
- allemaal ervaren krijgers, die bereid zijn hun
leven voor mij te geven.*
- Ons leger, onder aanvoering van Bhīṣma, is
onmetelijk sterk. Hun leger, onder aanvoering
van Bhīma, is evenwel ook sterk genoeg.*
- En laten allen, ieder opgesteld op zijn eigen
plaats in het leger, nu als één man Bhīṣma
ondersteunen.”*
- De oudste van de Kuru's, de machtige
grootvader Bhīṣma, blies – tot vreugde van
Duryodhana - op krachtige wijze op zijn
schelphoorn nadat hij een gebrul als van een
leeuw had uitgestoten.*
- Toen klonken er plotseling schelphoorns,
pauken, kleine drums, grote drums en hoorns.
Het was een oorverdovend lawaai.*
- Toen bliezen ook heer Kṛṣṇā en Arjuna op hun
goddelijke schelphoorns, terwijl ze in de grote
snelle strijdswagen stonden die voortgetrokken
werd door witte paarden.*
- Heer Kṛṣṇa blies op zijn schelphoorn
Pāñcajanya en Arjuna op zijn schelphoorn
Devadatta. En de verschrikkelijke Bhīma blies
op zijn geweldige schelphoorn Paunḍra.*
- Vorst Yudhiṣṭhira, Kuntī's zoon, blies op
Anantavijaya en Nakula en Sahadeva bliezen
op respectievelijk Sughoṣa en Maṇipuṣpaka.*
- En de uitnemende boogschutter, de koning van
Kāśī, de grote strijder Śikhaṇḍin,
Dhr̥ṣṭadyumna, Virāṭa, en de onoverwinnelijke
Sātyaki,*
- Drupada, de Draupadeya's en de sterke
Saubhadra, o koning, zij bliezen alle op hun
respectievelijke schelphoorns.*

- 20 atha vyavasthitāndrṣṭvā dhārtarāṣṭrāṅkapidhvajaḥ |
pravṛtte śāstrasampāte dhanurudyamya pāṇḍavaḥ |
hr̥ṣīkeśam tadā vākyamidamāha mahīpate ||
- 21 + 22 arjuna uvāca |
senayorubhayormadhye ratham sthapaya me'cyuta |
yāvadetānnirīkṣe'ham yoddhukāmānavasthitān ||
kairmayā saha yoddhavyamasminraṇasamudyame ||
- 23 yotsyamānānavekṣe'ham ya ete'tra samāgatāḥ |
dhārtarāṣṭrasya durbuddheryuddhe priyacikīrṣavaḥ ||
- 24 + 25 sañjaya uvāca |
evamukto hr̥ṣīkeśo guḍākeśena bhārata |
senayorubhayormadhye sthāpayitvā rathottamam ||
bhīṣmadroṇapramukhataḥ sarveśām ca mahīkṣitām |
uvāca pārtha paśyaitānsamavetānkurūṇi ||
- 26 tatrāpaśyatsthitānpārthaḥ pitṛnatha pitāmahān |
ācāryānmātulānbhrātṛnputrānpautrānsakhīmstathā |
śvaśurānsuhṛḍaścaiva senayorubhayorapi ||
- 27 tānsamīkṣya sa kaunteyaḥ sarvānbandhūnavasthitān |
kr̥payā parayāviṣṭo viṣṭidannidamabravīt ||
- 28 arjuna uvāca |
dṛṣṭvemaṁ svajānaṁ kṛṣṇa yuyutsuṁ samupasthitam |
sīdanti mama gātrāṇi mukhaṁ ca pariśusyati ||

Het oorverdovende lawaai dat door hemel en aarde weerklonk, verscheurde de harten van de zonen van Dhṛtarāṣṭra.

Toen Arjuna, die een aap in zijn banier had, zag dat de zonen van Dhṛtarāṣṭra opgesteld waren en de strijd op het punt stond te beginnen, nam hij zijn boog op en sprak tot Kṛṣṇa de volgende woorden, o koning:

Arjuna sprak: "O Kṛṣṇa, rijd mijn wagen in het midden van de twee legers, zodat ik de soldaten kan zien die zijn opgesteld, met wie ik in deze strijd het gevecht aan moet gaan.

Ik kijk neer op hen die zullen vechten, op hen die hier zijn samengekomen met de wens om de boosaardige zoon van Dhṛtarāṣṭra in de strijd te behagen."

Sañjaya sprak: Toen Arjuna dat tegen heer Kṛṣṇa gezegd had, o koning, en nadat deze hun strijdswagen, de allerbeste, naar de plaats tussen de twee legers in gereden had, sprak Kṛṣṇa, terwijl ze daar vóór Bhīṣma, Droṇa en alle vorsten stonden: "Kijk naar deze verzamelde Kuru's, o Arjuna!"

Daar zag Arjuna toen degenen die in beide legers daar opgesteld stonden, te weten: vaders, grootvaders, leraren, ooms, broers, zonen, kleinzonen, makkers, schoonvaders en vrienden.

Toen Arjuna alle verwanten daar in slagorden opgesteld zag, werd hij door diep medelijden bewogen en hij sprak wanhopig:

Arjuna sprak: "O Kṛṣṇa, nu ik mijn eigen verwanten daar opgesteld zie, belust op strijd, wordt mijn hele lichaam slap en mijn mond wordt droog.

29 vepathuśca śarīre me romaharśaśca jāyate |
gāṇḍīvaṁ sramsate hastātṭvakcaiva paridahyate ||

*Mijn lichaam trilt van top tot teen en ik heb
kippevel. Mijn boog Gāṇḍīva valt uit mijn hand
en mijn huid gloeit helemaal.*

30 na ca śaknomyavasthātum bhramatīva ca me manaḥ |
nimittāni ca paśyāni viparītāni keśava ||

*Ik ben niet in staat om te blijven staan. Het
duizelt mij. En ik zie slechte voortekenen, o
Kṛṣṇa!*

31 na ca śreyo'nupaśyāmi hatvā svajanamāhave |
na kāṅkṣe vijayaṁ kṛṣṇa na ca rājyaṁ sukhāni ca ||

*Ik zie er niets goeds uit voortkomen als ik mijn
eigen verwanten in de strijd zou doden. Ik
streef niet naar een overwinning of een
koninkrijk of rijkdommen, o Kṛṣṇa!*

32 + 33 kiṁ no rājyena govinda kiṁ bhogairjīvitena vā |
yeśāmarthe kāṅkṣitaṁ no rājyaṁ bhogaḥ sukhāni ca ||
te ime avasthitāḥ yuddhe prāṇān tyaktvā dhanāni ca |
ācāryāḥ pitarāḥ putrāḥ tathā eva ca pitāmahāḥ ||

*Waarom zouden wij ernaar streven het
koningschap te verkrijgen, waarom zouden we
luxe willen hebben, waarom zouden we willen
leven, o Govinda (Kṛṣṇa), als we dat alles pas
kunnen krijgen nadat onze tegenstanders hun
leven daarvoor hebben moeten geven: leraren,
vaders, zonen en ook grootvaders,*

34 mātulāḥ śvaśurāḥ pauṭrāḥ śyālāḥ sambandhinastathā |
etāna hantumicchāmi ghnato'pi madhusūdana ||

*ooms van moeders zijde, schoonvaders,
kleinzonen, zwagers en ook andere verwanten.
Ik wil hen niet doden, o Madhusūdana (Kṛṣṇa),*

35 api trailokyārājyasya hetoḥ kiṁ nu mahīkṛte |
nihatya dhṛtarāṣṭrānnaḥ kā prītiḥ syājjanārdana ||

*zelfs niet als ik het koningschap over de drie
werelden zou krijgen, laat staan dat hier op
aarde. Hoe zullen we ooit weer blij kunnen zijn
als we de zonen van Dhṛtarāṣṭra gedood
zouden hebben, o Janārdana (Kṛṣṇa)?*

36 pāpamevāśrayedasmānhatvaitānātāyīnaḥ |
tasmānnārḥā vayaṁ hantum dhṛtarāṣṭrānsvabāndhavān |
svajanaṁ hi kathaṁ hatvā sukhinaḥ syāma mādḥava ||

*Wij zullen een grote zonde begaan als wij hen
die ons willen aanvallen, doden. Daarom
moeten wij, ook al zijn we daartoe in staat, de
zonen van Dhṛtarāṣṭra, die onze verwanten
zijn, niet doden. Hoe zouden wij ooit nog
gelukkig kunnen zijn, o Mādḥava (Kṛṣṇa), als
we onze eigen familie gedood zouden hebben?*

37 yadyapyete na paśyanti lobhopahatacetasāḥ |
kulakṣayakṛtaṁ doṣaṁ mitradrohe ca pātakam ||

*Ook al zien zij, die gedreven worden door
hebzucht, er geen kwaad in om familieleden te
doden of afspraken met vrienden te schenden,*

38 kathaṁ na jñeyamasmābhiḥ pāpādashmānnivartitum |
kulakṣayakṛtaṁ doṣaṁ prapaśyadbhirjanārdana ||

hoe zouden wij, die duidelijk inzien dat dit een

- 39 kulakṣaye prañāsyanti kuladharmāḥ sanātanāḥ |
dharṁe naṣṭe kulaṁ kṛtsnamadharmo'bhībhavatyuta ||
- 40 adharmābhībhavātkṛṣṇa pradūṣyanti kulastriyaḥ |
strīṣu duṣṭāsu vārṣṇeya jāyate varṇasamkaraḥ ||
- 41 samkaro narakāyaiva kulaghnānām kulasya ca |
patanti pitaro hyeṣām luptapiṇḍodakakriyāḥ ||
- 42 doṣairetaiḥ kulaghnānām varṇasamkarakāraikāḥ |
utsādyante jātidharmāḥ kuladharmāśca śāśvatāḥ ||
- 43 utsannakuladharmānām manuṣyāṇām janārdana |
narake niyataṁ vāso bhavatītyanuśūruma ||
- 44 aho bata mahatpāpaṁ kartuṁ vyavasitā vayam |
yadrājyasukhalobhena hantuṁ svajanamudyatāḥ ||
- 45 yadi māmapratīkārāmasāstraṁ śastrapāṇayaḥ |
dhṛtarāṣṭrā raṇe hanyustanme kṣemataraṁ bhavet ||
- 46 sañjaya uvāca |
evamuktāvṛjunāḥ samkhye rathopastha upāviśat |
visṛjya saśaraṁ cāpaṁ śokasamvignamānasāḥ ||
- grote zonde is, ons hiertoe kunnen verlagen, o Janārdana (Kṛṣṇa)?*
- Met de ondergang van een familie gaan de aloude familie-tradities verloren. En als die tradities verdwenen zijn, voert de wetteloosheid de boventoon in de hele familie.*
- Als de wetteloosheid de overhand heeft, o Kṛṣṇa, kennen de vrouwen geen fatsoen meer en het gevolg daarvan is dat er vermenging van kasten ontstaat.*
- De vermenging van de kasten leidt beslist tot een hel, zowel voor de vernietigers van de familie als voor de familie zelf. En ook de voorvaderen lijden eronder omdat zij hierdoor geen rijst en water meer geofferd krijgen.*
- Door deze wandaden van de vernietigers van de familie waardoor vermenging van kasten wordt veroorzaakt, worden de aloude wetten van kaste en familie vernietigd.*
- De mensen die geen familietradities meer hebben, o Kṛṣṇa, staat een eeuwigdurend verblijf in de hel te wachten, zo hebben wij gehoord.*
- Ach, helaas, wij staan op het punt een grote misdaad te begaan, nu we bereid zijn onze eigen familieleden te doden uit begeerte naar de genoegens van het koningschap.*
- Als de zonen van Dhṛtarāṣṭra met hun wapens in de hand mij, ongewapend en zonder tegenstand te bieden, in de slag zouden doden, zou dat mij liever zijn.”*
- Sañjaya zei:
Nadat Arjuna dat gezegd had daar op het slagveld, ging hij in de wagen zitten overmand door verdriet, nadat hij zijn boog met de pijlen had weggelegd.*